ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ,

ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τῆς Ἑτ. Βυζ. Σπουδῶν (Α΄ (1924) σ. 148) ὁ κ. Ι. Βογιατζίδης ἀπέδειξεν ὅτι ὁ σεβαστοκράτωρ τῆς Θεσσαλίας Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἐνομίζετο μέχρι τοῦδε ὅτι ἦρξεν ἀπὸ τοῦ 1271 ἕως τοῦ 1296, εἶχεν ἤδη ἀποθάνει πρὸ τοῦ 1289. Τὸν Ἰωάννην διεδέχθησαν οἱ υἱοί του, Κωνσταντῖνος καὶ Ἄγγελος, οἵτινες, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός των, μνημονεύονται ὡς ἰσότιμοι, δῆλα δὴ ἀμφότεροι καλοῦνται σεβαστοκράτορες.

Ἐκ τοῦ Παχυμέρους εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Ἰωάννης κατέλιπε τρεῖς υἱούς, τὸν Κομνηνὸν Μιχαήλ, ὅστις διὰ δόλου εἶχε παραδοθῇ ὑπὸ τῆς δεσποίνης τῆς Ἠπείρου Ἄννης εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον Β΄ τὸν Παλαιολόγον καὶ ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸν Δούκαν καὶ τὸν Ἄγγελον.[1] Καὶ τὸν μὲν Δούκαν τοῦ Παχυμέρους ἐταύτισεν ὁ Χὸπφ μὲ τὸν ἐξ ἀνδηγαυϊκῶν καὶ βενετικῶν πηγῶν γνωστὸν σεβαστοκράτορα Κωνσταντῖνον, διὰ τὸν Ἄγγελον ὅμως λέγει ὅτι οὗτος ὠνομάζετο συνήθως μόνον Ἄγγελος, «sei es, dass er den Geschlechtsnamen auch als Vornamen führte, oder dass sein Vorname nicht überliefert ist.»[2]

Τοῦ Ἀγγέλου ὅμως τούτου τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα, ὅπερ ἔμεινεν ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, ὑπῆρξε, νομίζω, Θεόδωρος. Τοῦτο ἐξάγω ἐκ χωρίου τοῦ ποιήματος τοῦ Μανουὴλ Φιλῆ εἰς τὸν πρωτοστράτορα Μιχαὴλ τὸν Γλαβᾶν·[3] ἰδοὺ τὸ χωρίον:

ἐξ ὧν (τῶν Ἰταλῶν) κατασχὼν (ὁ Γλαβᾶς) τὴν πόλιν Δυρραχίου
Κροάς τε καὶ Κάννινα καὶ τὰ κυκλόθεν
ὁρμᾷ πρὸς αὐτοὺς τοὺς θρασεῖς πάλαι Βλάχους
Θεόδωρον δὲ πυρπολεῖ κατὰ κράτος
τὸν σεβαστοκράτορα τῶν ἀλλοτρίων
καὶ λαμβάνει τὴν χώραν ὡς δῶρον τύχης.

Εἶναι δύσκολον νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς τὸ ἔτος τοῦ πολέμου τούτου τοῦ Γλαβᾶ ἐναντίον τοῦ σεβαστοκράτορος τῶν Βλάχων Θεοδώρου· ἡ χρονολογικὴ

---

[1] Παχυμέρους τόμ. Β΄ σ. 72 - 77, 201.
[2] Hopf, Gesch. Griech. ἐν Ersch - Gruber Encyk. τόμ. 85 σ. 355.
[3] Miller, Manuelis Philae carmina τόμ. Β΄ σ. 253. στ. 288 - 294.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:58:51 EEST - 167.114.118.212

ἄλλως τε σειρὰ τῶν γεγονότων ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ τοῦ Φιλῆ, ὅπερ συνεγράφη περὶ τὸ 1305 εἶναι ἀρκετὰ συγκεχυμένη ὡς παρετήρησεν ἤδη ὁ Jireček [1]. Πάντως ὅμως, κατὰ τὸν Φιλῆν, ἡ ἐπίθεσις αὕτη τοῦ Γλαβᾶ ἐναντίον τοῦ Θεοδώρου ἐγένετο μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Δυρραχίου ὑπὸ τοῦ Γλαβᾶ. Τὸ Δυρράχιον διέμεινεν εἰς χεῖρας τῶν Βυζαντινῶν περίπου ἀπὸ τοῦ 1288 μέχρι τοῦ 1296 ὁπότε ἦτο ἤδη σερβικόν [2]. Ὥστε πιθανὸν ἡ ἐπίθεσις αὕτη νὰ ἔλαβε χώραν κατὰ τὰ ἔτη 1288 - 1290, πάντως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σεβαστοκράτορος τῆς Θεσσαλίας Ἰωάννου, ἀφοῦ ὁ Θεόδωρος ἀποκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Φιλῆ σεβαστοκράτωρ.

Περὶ τοῦ σεβαστοκράτορος Θεοδώρου τοῦτο μόνον εἶναι γνωστὸν ὅτι περὶ τὸ 1297 ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν ἐξ Ἀρμενίας πριγκίπισσαν Θεοφανώ, ἀδελφὴν τῆς Μαρίας, συζύγου τοῦ υἱοῦ καὶ συμβασιλέως τοῦ Ἀνδρονίκου Β΄, Μιχαὴλ τοῦ Θ΄. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Ἀνδρόνικος εἶχε παραχωρήσει εἰς τοὺς σεβαστοκράτορας τὴν Δημητριάδα. Ἀλλ᾽ ὁ γάμος οὗτος δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι ἡ Θεοφανὼ ἀπέθανε διαρκοῦντος τοῦ ταξειδίου. Κατόπιν τούτου μάλιστα αἱ σχέσεις τῶν σεβαστοκρατόρων πρὸς τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἐχειροτέρευσαν ἐκ νέου [3].

Ὁ Παχυμέρης (Β΄ σ. 284) διηγούμενος τὰ γεγονότα τοῦ ἔτους 1299 λέγει διὰ τοὺς σεβαστοκράτορας «ἔτι γὰρ ἐν τοῖς ζῶσιν ἦσαν». Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι ὁ Θεόδωρος ἀπέθανεν βραχὺ μετὰ τὸ 1299, πρὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου Δούκα, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀπέθανε τῷ 1303.

ΜΙΧΑΗΛ Θ. ΛΑΣΚΑΡΙΣ

[1] Die bulgarischen Burgen bei Manuel Philes σ. 78 ἐν: Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer, Sitzb. der Wien. Akad. ph.-hist. Classe CXXXVI, (1897) σ. 77 - 85.

[2] Πρβ. Acta Albaniae τόμ. Α΄ ἀριθ. 508 καὶ 526 σελ. 151 καὶ 155, καὶ Jireček, Geschichte der Serben τόμ. Α΄ σελ. 336.

[3] Παχυμέρους τόμ. Β΄ σ. 206 καὶ 284, Μετοχίτου, Πρεσβευτικός, ἐν Σάθα Μεσ. Βιβλ. τόμ. Α΄ σ. 188 - 189. πρβ. καὶ Hopf, Ἔνθ᾽ ἀνωτ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:58:51 EEST - 167.114.118.212